

Bentiaraq Ottosen
Atassut

EM 2024/7-2
11. November. 2024

Forslag til Finanslov for 2025.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Når vi ser på udviklingen af finanslovens form, kan det siges, at forhandlingerne stadig er i gang. Men vi kan bekræfte, at denne lov ikke indeholder de store forhandlingspunkter, og derfor vil jeg her præsentere vores partis målsætninger.

At sætte mennesket i centrum for service betyder, at alle mennesker behandles retfærdigt. Med dette som baggrund vil jeg gerne tydeliggøre, at bureaukratiet skal minimeres fra centralt hold. Når vi ser på situationen i dag, er bureaukratiet steget markant, og det er bekymrende for samfundet, især fordi inflationen har ført til en stigning i købekraften, hvilket kan virke foruroligende og problematisk.

Samfund

Vi kan uden videre konstatere, at Grønlands befolkningssammensætning står over for udfordringer. En af de bekymringer, vi har, er, at Grønlands befolkning kan falde i løbet af de næste 20 år. En mulig udvikling er, at vi om 20 år kan være færre end 50.000 indbyggere, og det vil være en stor udfordring for samfundet. Da de tidligere 18 kommuner blev samlet til fire, foreslog vi, at vi på et tidspunkt skulle vurdere, om den samfundsmæssige organisering har formået at sikre, at borgernes rettigheder er opretholdt. I dag ser vi tydeligt, at vi i Atassut allerede ved drøftelsen af punkt 30 i finansloven i 2007 foreslog, at målsætningen, som på daværende tidspunkt blev præsenteret af de øvrige partier, var beundringsværdig. Men i dag ser vi resultaterne af denne samling, som har ført til centralisering og overdrevet bureaukrati. I dag har vi store kommuner, som har problemer med effektiv drift. Den løsning, som blev betragtet som en succes, viser sig i dag at have negative konsekvenser for befolkningssammensætningens udvikling. Derfor vil jeg gerne tydeliggøre, at vi ikke bør følge denne vej mod yderligere befolkningsfald de næste 20 år. Vi skal sprede ledelsen og sikre demokratisk deltagelse.

Uddannelse

Når vi diskuterer uddannelse, mener jeg, at vi skal starte fra bunden. Vi er nødt til at fokusere på at skabe bedre rammer for vores børns skolegang. Folkeskolereformen Atuarfitsialak har ikke været en succes, og derfor er det vigtigt, at vi foretager en ny reform. Vi skal fokusere på børnene. Vi må erkende, at vi er blevet dårligere på uddannelsesområdet i de seneste år, og vi må også erkende, at

Atuarfitalak har fejlet. For at opnå høje standarder i uddannelsessystemet skal vi have børnene i fokus, da de skal føre samfundet videre.

Vi bør se på statistikkerne. Blandt dem, der går videre i uddannelsessystemet, er 47,8% ikke registreret. Det betyder, at de ikke kan spores til videre uddannelsesinstitutioner i samfundet, og vi skal undersøge, hvor de præcis ender. For eksempel er det 43,2% af eleverne på gymnasieniveau, der ikke har registrerede videre uddannelsesforløb. For at sikre gode og lovmæssigt fastlagte uddannelsesstandarder i Grønland mener jeg, at vi bør registrere alle videregående uddannelsesforløb.

Vi har gentagne gange påpeget, at vi i de kommende år vil opleve en mangel på faglærte inden for byggebranchen, og her står vi med nogle meget lave tal inden for erhvervsuddannelser. Blandt de 56.000 indbyggere i landet har kun 9% en erhvervsuddannelse. Vi skal forbedre forholdene og sikre en bedre tilpasning. I dag ser det ud til, at lærlinges vilkår er blandt de laveste i samfundet. Vi bør betragte lærlingen som en kulturbærer og værne om denne rolle. Det kan ikke være rigtigt, at en lærling får 40 kr. i timen, og derfor skal vi forbedre rammerne for lærlingene, så deres vilkår bliver rimelige. Vi skal forbedre vilkårene, hvor mennesket er i centrum.

Vi skal etablere gode rammer for lærlingene gennem lovgivning og sikre, at deres lærlingelønninger hæves. Vi skal gøre uddannelsen mere attraktiv, og dette skal styrkes.

Skat

Vi bør reducere bureaukratiet, og derfor er det afgørende at reformere skattesystemet. Særligt i dag bør vi tilpasse befolkningens økonomiske bidrag til samfundet, og vi bør arbejde hen imod en reduktion af skatteprocenten med 1% over de næste ti år. I dag er varerne dyre i butikkerne, og vi bør sikre, at befolkningen ikke bliver presset yderligere. Jeg vil gerne understrege, at den nuværende skattereform er svær at acceptere, da afgifterne er stigende. Derfor er det vigtigt at minimere bureaukratiet og reducere centraliseringen. Afgifter, der kan fjernes, bør fjernes, og dette skal gennemføres på en måde, så arbejdet kan finansieres. Jeg vil gerne minde om, at hvis vi gør dette, vil borgerne for alvor mærke servicen, og vi må efterhånden forlade bureaukratiet. Vi foreslår, at den fælleskommunale skat afskaffes, da vi ikke mener, det er en skat i ordets rette forstand. En procent på 6% er for meget og bør afskaffes.

Økonomi

Vi skal sikre, at penge cirkulerer i samfundet, og for at give borgerne flere penge mellem hænderne skal vi skabe ansvarlige rammer for økonomien. Som nævnt har vi foreslået at overtage ansvaret for fødevareområdet, da vi kan se, at det vil være til stor gavn for erhvervslivet i Grønland. Vi kan ikke basere økonomien på borgernes penge. Vi bør som grønlændere blive bedre til at hente penge udefra gennem skat på udenlandsk indkomst frem for at beskatte internt i samfundet. Udenlandske midler skal hentes og cirkuleres i vores samfund. Derfor vil turismen vokse betydeligt i de kommende år. Vi har foreslået at øge PAXTAX, en afgift på 50 kr. pr. krydstogtpassager. Vi ved, at denne ordning vil skabe større økonomisk aktivitet og øge omsætningen for de grønlandske turoperatører.

Når vi ser på økonomien i samfundet, skal vi sætte gang i forskellige tiltag, der forbedrer folks økonomiske situation. Offentlige virksomheder bør ikke konkurrere med private, og det offentlige bør kun gå ind i erhvervslivet, hvor det er nødvendigt. Det offentlige skal facilitere og lovgive for at sikre god økonomisk udvikling, og vi ønsker at skabe gode lovmæssige rammer for dette.

Med disse ord sender jeg forslaget til tredje behandling i finans- og skatteudvalget.